

คู่มือครู ที่ใช้ได้จริงทันที

Teaching Playbook :

คู่มือรูปแบบ วิธีสอน
และเทคนิคการสอน
สำหรับครูยุคใหม่

“Teaching Playbook ไม่ใช่แค่หนังสือ
แต่คือเครื่องมือเปลี่ยนห้องเรียน”

อาจารย์เป็ยก:
อภินิษา สิริรัตนฉัตร

ปริญญาเอก (กำลังศึกษา): กศ.ด. หลักสูตรและการสอน
ปริญญาโท: ค.ม. หลักสูตรและการสอน
ปริญญาตรี: พ.บ. ปรัชญา เกียรตินิยมอันดับ 2

Teaching Playbook

คู่มือรูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคการสอนสำหรับครูยุคใหม่

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์

รายการบรรณานุกรม

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์. (2568). คู่มือรูปแบบ วิธีสอน และ
เทคนิคการสอนสำหรับครูยุคใหม่.
สงขลา: AP Book and Infopreneur.

พิมพ์ครั้งที่ 1: เมษายน พ.ศ. 2569
จำนวน 152 หน้า

ราคา 189 บาท

📖 ความนำ (Preface)

โลกการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ต้องการ “ครูที่สอนเก่ง” เพียงอย่างเดียว แต่ต้องการ “ครูที่ออกแบบการเรียนรู้เป็น” เนื่องจากในอดีต ห้องเรียนอาจขับเคลื่อนด้วยเนื้อหาและตำรา แต่ในปัจจุบัน ห้องเรียนต้องขับเคลื่อนด้วยคำถาม การคิด และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การสอนจึงไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้ หากแต่เป็นกระบวนการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย

หนังสือ *Teaching Playbook: คู่มือรูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคการสอนสำหรับครูยุคใหม่* เล่มนี้ ถูกพัฒนาขึ้นจากแนวคิดที่ว่า “ครูทุกคนสามารถออกแบบการสอนที่มีคุณภาพได้ หากมีเครื่องมือที่เหมาะสม”

ผู้เขียนตั้งใจรวบรวม “รูปแบบการสอน (Models) วิธีสอน (Methods) และเทคนิคการสอน (Techniques)” ที่สำคัญทางวิชาการ และแปลงให้อยู่ในรูปแบบ “Playbook” ที่สามารถหยิบไปใช้ได้ทันทีในห้องเรียนจริง โดยเนื้อหาทั้งเล่มจึงไม่ใช่เพียงความรู้เชิงทฤษฎี แต่เป็นการผสมผสานระหว่าง หลักการทางการศึกษา ตัวอย่างการใช้งานจริง เครื่องมือและแบบฟอร์ม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นทั้ง “คู่มือ” สำหรับครู และ “เพื่อนร่วมทาง” สำหรับนิสิตครูและผู้สนใจในการพัฒนาการสอน ให้สามารถสร้างห้องเรียนที่มีชีวิต และการเรียนรู้ที่มีความหมายได้อย่างแท้จริง

ด้วยความปรารถนาดีจากใจ
อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์
เมษายน, 2569

Teaching Playbook

คู่มือรูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคการสอนสำหรับครูยุคใหม่

สารบัญ

บทนำ	1
♥ PART 0: STARTER KIT	3
0.1 วิธีใช้หนังสือ Teaching Playbook	3
Quick Use / Deep Use / Training Mode	
0.2 แผนที่การสอน (Teaching Map)	6
ความแตกต่าง: Model vs Method vs Technique	
0.3 ครุยุคใหม่: Designer + Facilitator + Coach	8
0.4 Pre-Teaching Checklist	10
PART 1: FOUNDATIONS OF LEARNING	13
1.1 ความหมายและธรรมชาติของการเรียนรู้	13
1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้	15
Behaviorism	15
Cognitivism	15
Constructivism	16
Social Learning	16
1.3 Active Learning (จากแนวคิดสู่การใช้จริง)	18
1.4 Bloom's Taxonomy (Revised) ไข่ออกแบบกิจกรรม	20
1.5 Backward Design (เริ่มจากผลลัพธ์)	22
1.6 Learning Outcomes & Competency-Based Learning	23
PART 2: INSTRUCTIONAL MODELS (รูปแบบ)	26
2.1 กลุ่มเน้นกระบวนการคิด	26
Inquiry-Based Learning	26
Problem-Based Learning (PBL)	27
Project-Based Learning (PjBL)	28
Concept Attainment Model	29
Advance Organizer Model	30

2.2	กลุ่มเน้นสังคม (Social Models)	31
	Cooperative Learning; Jigsaw; STAD; TGT	31
	Group Investigation	32
	Role Playing	32
2.3	กลุ่มเน้นพัฒนาตนเอง (Personal Models)	34
	Self-Directed Learning	34
	Experiential Learning (Kolb)	35
	Personalized Learning	35
2.4	กลุ่มเน้นพฤติกรรม (Behavioral Models)	36
	Direct Instruction	36
	Mastery Learning	36
	Programmed Instruction	37
	Flipped Classroom	37
PART 3: TEACHING METHODS (วิธีสอน)		40
3.1	ภาพรวมวิธีสอน (Method Overview)	40
3.2	วิธีสอนแบบดั้งเดิม (Traditional Methods)	41
	Lecture Method (สอนยังไงให้ไม่น่าเบื่อ)	41
	Demonstration Method	42
	Drill & Practice	43
3.3	วิธีสอนแบบเน้นผู้เรียน (Student-Centered)	44
	Active Learning Strategies	44
	Flipped Classroom (เชิงวิธีการ)	45
	Blended Learning	46
	Gamification	47
3.4	วิธีสอนเพื่อพัฒนาการคิด	48
	Critical Thinking	48
	Creative Thinking	49
	Design Thinking	50
	STEM / STEAM	51

PART 4: TEACHING TECHNIQUES (เทคนิคการสอน)53

4.1	เทคนิคการตั้งคำถาม	53
	Questioning Techniques	53
	Socratic Questioning	54
	5W1H	55
	Bloom-based Questions	56
4.2	เทคนิคการจัดกิจกรรม	57
	Think–Pair–Share	57
	Brainstorming	58
	Gallery Walk	59
	Exit Ticket	60
4.3	เทคนิคการมีส่วนร่วม	61
	Ice Breaking	61
	Energizer	62
	Engagement Strategies	63
4.4	เทคนิคการประเมินผล	64
	Formative Assessment	64
	Summative Assessment	64
	Rubric	65
	Authentic Assessment	65

PART 5: INTEGRATED TEACHING DESIGN 68

(ออกแบบการสอนแบบมีอาชีพ)

5.1	หลักการเลือกใช้ Model–Method–Technique	68
5.2	Decision Framework (เลือกให้เหมาะสมการณ์)	69
5.3	การออกแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning	70
5.4	การเขียนแผนการสอน (Lesson Plan)	71
5.5	Microteaching	72
5.6	Reflection & Feedback	73

PART 6: AI FOR TEACHERS (ครูยุคใหม่ต้องใช้ AI เป็น) 75

6.1 บทบาทของ AI ในการศึกษา	75
6.2 ใช้ ChatGPT ออกแบบการสอน	75
6.3 สร้างกิจกรรม / ใบงาน / คำถามด้วย AI	76
6.4 วิเคราะห์ผู้เรียนด้วย AI	77
6.5 ข้อควรระวังและจริยธรรม	77

PART 7: TEACHER TOOLBOX (เครื่องมือพร้อมใช้) 80

7.1 Template แผนการสอน (Lesson Plan Template)	80
7.2 Template ออกแบบกิจกรรม (Activity Design Sheet)	82
7.3 Template การประเมิน (Rubric / Assessment)	83
7.4 Checklist การสอน	84
7.5 Reflection Sheet	85

PART 8: BONUS PLAYBOOK (สถานการณ์จริงในห้องเรียน) 87

8.1 สอนอย่างไรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	87
8.2 แก้ปัญหาผู้เรียนไม่สนใจ	87
8.3 สอนห้องเรียนขนาดใหญ่	88
8.4 สอนผู้เรียนที่แตกต่าง (Differentiation)	89
8.5 Case Study ห้องเรียนจริง	89

ภาคผนวกเนื้อหาพิเศษ

บทตัวอย่าง (Sample Chapter)	92
แผนการสอนสำเร็จรูป (Ready-to-Use Lessons)	100
ตัวอย่างชุดคำสั่ง Prompt Bank 100 รายการ	104

เกี่ยวกับผู้เขียน

**“การสอนที่ทรงพลัง ไม่ได้เริ่มจากเนื้อหา
แต่เริ่มจากคำถาม”**

📖 บทนำ (Introduction)

👉 ทำไมครูยุคใหม่ต้องมี “Playbook”

คุณครูเคยรู้สึกแบบนี้ไหมครับ?

- มีเนื้อหาที่ต้องสอน แต่ไม่รู้จะ “สอนยังไงให้น่าสนใจ”
- นักเรียนเจียบ ไม่กล้าตอบ หรือไม่สนใจ
- มีทฤษฎีมากมาย แต่ไม่รู้จะ “เลือกใช้อะไรดี”

นี่ไม่ใช่ปัญหาของคุณครูคนเดียว แต่เป็นความท้าทายของครูจำนวนมาก ซึ่งปัญหาไม่ใช่เพราะครู “ไม่เก่งพอ” แต่เพราะครู “ไม่มีเครื่องมือที่ใช้งานได้ทันที”

👉 หนังสือเล่มนี้ช่วยอะไรคุณครู

Teaching Playbook ถูกออกแบบมาเพื่อเป็น “คู่มือการตัดสินใจของคุณครู” โดยช่วยให้คุณสามารถ

- ✓ เลือกรูปแบบการสอนได้เหมาะกับเป้าหมาย
- ✓ ออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
- ✓ ใช้เทคนิคที่ทำให้ห้องเรียนมีชีวิต
- ✓ เขียนแผนการสอนอย่างเป็นระบบ และ
- ✓ ใช้ AI เป็นผู้ช่วยในการสอน

☑️ โครงสร้างของหนังสือ

- Starter Kit – วิธีใช้ Playbook
- Foundations – พื้นฐานการเรียนรู้
- Instructional Models – รูปแบบการสอน
- Teaching Methods – วิธีสอน
- Teaching Techniques – เทคนิคการสอน
- Integrated Design – การออกแบบการสอน
- AI for Teachers – การใช้ AI
- Teacher Toolbox & Bonus – เครื่องมือและสถานการณ์จริง

👉 วิธีใช้หนังสือเล่มนี้

คุณสามารถใช้หนังสือเล่มนี้ได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

- **Quick Use:** เปิดดูแล้วใช้ทันที
- **Deep Use:** อ่านเพื่อพัฒนาทักษะการสอน
- **Training Mode:** ใช้เป็นคู่มืออบรมครู

🔥 แนวคิดสำคัญของหนังสือ

“ไม่มีวิธีสอนที่ดีที่สุด มีแต่วิธีที่เหมาะสมที่สุด”

และ

“ครูที่เก่ง ไม่ใช่ครูที่รู้มากที่สุด
แต่คือครูที่ออกแบบการเรียนรู้ได้ดีที่สุด”

PART 0: STARTER KIT

เริ่มใช้ Playbook นี้ให้เป็น

๑ 0.1 วิธีใช้หนังสือ Teaching Playbook

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อ “อ่านอย่างเดียว” แต่เพื่อ “หยิบใช้ได้ทันที” โดยสามารถใช้ได้ 3 รูปแบบตามเป้าหมายของคุณ

แบบที่ 1 Quick Use (ใช้ทันทีในคาบสอน)

เหมาะสำหรับ:

- ครูที่ต้องสอนพຽງนี้
- ต้องการไฉเดียวเร็ว ๆ

วิธีใช้:

1. เปิดหัวข้อที่ต้องการ (เช่น PBL / Think–Pair–Share)
2. อ่านเฉพาะ:
 - แนวคิด
 - ขั้นตอน
 - Teacher Toolbox
3. นำไปใช้ทันที

แบบที่ 2 Deep Use (ศึกษาเพื่อพัฒนา)

เหมาะสำหรับ:

- นิสิตครู
- ครูที่ต้องการเข้าใจ “ลึก”

วิธีใช้:

1. อ่านทั้งหัวข้อ
2. วิเคราะห์:
 - ทำไมต้องใช้วิธีนี้
 - เหมาะกับบริบทไหน
3. ทดลองออกแบบแผนการสอนเอง

แบบที่ 3 Training Mode (ใช้สอน/และฝึกอบรม)

เหมาะสำหรับ:

- อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
- วิทยากรอบรมครู

วิธีใช้:

1. ใช้ “1 Playbook = 1 Session”
2. ให้ผู้เรียน:
 - อ่าน
 - ทดลองออกแบบ
 - Microteaching
3. ใช้ Template และ Prompt เป็นกิจกรรม

📁 Teacher Toolbox

Quick Guide เลือกโหมด:

- เวลานั้นน้อย → Quick Use
- อยากเข้าใจ → Deep Use
- จะสอนคนอื่น → Training Mode

☑ AI Integration

Prompt ตัวอย่าง:

“ช่วยสรุปหัวข้อ [ชื่อเทคนิคการสอน] ให้เป็นขั้นตอน 5 ขั้น
สำหรับใช้สอนในเวลา 50 นาที”